

Hogyan készülünk a vitára?

Gyakorló feladatok

Az ellenvetés-hierarchia gyakorlása

1. Az alábbi táblázatban összekeveredtek az ellenvetés hierarchiára hozott példák. Tedd helyes sorrendbe a példamondatokat.

Hierarchia szintjei	Példamondatok/dialógusok
0. szint: gúny, szitkozódás Verbális agresszió Meggyőzési értéke nulla	1) Te egy nagy paraszt vagy! 2) Undorító feminista!
1. szint: „ad hominem”, vagyis személyeskedés A vélemény képviselőjének illetékességét, hozzáértését kérdőjelezi meg, nem mond semmit a témáról.	1) Nem is vagy a Facebookon, honnan tudhatnád? 2) Mit tudsz te erről, mikor nem is itt élsz?
2. szint: a stílus kritikája Már nem az író személyét, hanem a stílust (helyesírást) kritizálják.	Hogyan lehet komolyan venni, ha ilyen igénytelenül fogalmaz?
3. szint: ellentmondás Témáról mond véleményt. A vitatkozó nem támasztja alá állításait, csak azt mondja, hogy az előző vélemény nem jó.	1) Nincs is globális felmelegedés. 2) A 30 év alattiak nem olvasnak cikkeket a Facebookon.
4. szint: ellenérv A közlő ellentmond az eredeti állításnak, gondolatát érvekkel támasztja alá. Az ellenérv kicsit másra vonatkozik, mint az eredeti gondolat.	- Sokkal több bölcsődei férőhely kellene. - Nem, mert inkább rugalmas munkaidőre lenne szükség.
5. szint: cáfolat A jó cáfolathoz idézni kell. Nem helyes egy gondolatot kiragadni és azt felnagyítani (=szalmabáb érvelő)	Szalmabáb érvelés: - A digitális eszközöket fel kellene használni az oktatásban. - Beláthatatlan következményei lesznek, ha napi 10 órában nyomkodja a gyerek a telefont
6. szint: a fő gondolat cáfolata Legütősebb ellenkezés. Megragadja és pontosan idézi azt, ami az eredeti szövegben a fő gondolat, és érvekkel, tényekkel cáfolja.	

2. Két ember arról **vitatkozott**, hogy vegetáriánusnak lenni egészséges-e. Az alábbi állítások ebben a vitában hangzottak el. Párosítsd össze az alábbi állításokat az ellenvetés-hierarchia megfelelő szintjével.

A dokumentum a NEAO-KP-1-2024/2-000739 sz. projekt keretében készült, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.

Nemzeti
Együttműködési
Alap

Állítás
Mit tudsz te erről? Hát nem érted? Húsevőként is honnan is tudhatnád?
A vegetáriánusok nem egészségesebbek, mint a húsevők.
A húsevőknek több vitamint kellene enniük.
Te nem vagy normális.
A KSH adatai szerint a vegetáriánusok körében a szívinfarktus kockázata 30%-kal kisebb, mint a húsevők körében.
Hogyan lehet komolyan venni?

Ellenvetés-hierarchia
0. Gúny, szitkozódás
1. Személyeskedés
2. Stílus kritikája
3. Ellentmondás
4. Ellenérv
5. Cáfolat
6. Fő gondolat cáfolata

Az egyik szintre nem adtunk meg példát. Hogyan lehetne azt megfogalmazni?

3. Emlékezz vissza a **korábbi vitáidra** (aminek akár te magad voltál a szereplője, akár csak a nézője voltál), vagy valamilyen olvasmány- és/vagy filmélményedre, és sorold be a felhasznált érveket a hierarchia megfelelő szintjére.

Hierarchia szintjei	Saját példák (megtörtént eset / olvasmányélmény / filmélmény)
0. szint: gúny, szitkozódás	
1. szint: „ad hominem”, vagyis személyeskedés	
2. szint: a stílus kritikája	
3. szint: ellentmondás	
4. szint: ellenérv	
5. szint: cáfolat	
6. szint: a fő gondolat cáfolata	

4. A különböző **fórumokon** is többször alakulnak ki viták. Ebben a feladatban a gyakorikerdesek.hu oldalról gyűjts példákat az ellenvetés-hierarchia különböző szintjeire. Mely szintek a leggyakoribbak? Mi lehet ennek az oka?

5. **Vitaszituációk az ellenvetés-hierarchia gyakorlására.** Az alábbi vitákat párban érdeemes lefolytatni. Mindketten olvassátok el a saját szituációs kártyátokat, és a

A dokumentum a NEAO-KP-1-2024/2-000739 sz. projekt keretében készült, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.

Nemzeti
Együttműködési
Alap

szerint viselkedjétek, reagáljatok a kb. 3-5 perces vitában. A vita végén közösen beszéljétek meg a tapasztalatokat, akár egy külső néző visszajelzését is bevonva (mennyire voltak meggyőzőek az érvek?)

<p>Vita#1</p>	<p>1. A Nagyon szeretsz filmeket nézni. Szeretnéd meggyőzni a barátodat arról, hogy milyen jó egy fotelben ülni, chipset és egyéb nasikat enni, és közben egy filmen merengeni. A beszélgetés során megpróbálsz a saját tapasztalatod megosztani.</p>	<p>1. B Egy barátod nagyon szeret filmeket nézni, és arról próbál meggyőzni, hogy ez milyen jó hobbi. A beszélgetés során ellenválaszként az alábbi kifejezéseket (és ehhez hasonlókat) használj, amikor reagálsz: „Te hülye vagy.” „Te ostoba vagy.” „Buta vagy.”</p>
<p>Vita#2</p>	<p>2. A Vezető beosztásban dolgozol egy munkahelyen. Megkérte a közvetlen munkatársaidat, hogy készítsenek Facebook-posztokat egy adott témában. Te nem vagy fent a Facebookon, de láttál már Facebook-oldalat, Facebook-posztokat. Az egyik munkatársad egy háromoldalas dokumentumot adott le neked, amit egy tanulmányból vágott össze. Ezen megrökönyödtél, mert egy FB-poszt legfeljebb egy bekezdés. A kollégádhoz odamész, és megkérdezed, hogy ezzel mit szeretne csinálni, és ebből hogyan lenne FB-poszt. Mondd el, hogy egy FB-posztnak rövidnek és informatívnak kell lennie.</p>	<p>2. B Alkalmazott vagy egy munkahelyen. A főnököd megkért arra, hogy egy adott témához kapcsolódóan készíts Facebook-posztokat, és ezeket a terveket add le neki. Nem volt időd és kedved ezzel foglalkozni, ezért te úgy döntöttél, hogy egy hosszabb dokumentumot adsz le, amit egy korábban írt tanulmányból vágta ki. A főnököd nincs fent a Facebookon. A főnököd behív az irodájába. A beszélgetés során az alábbi mondatokkal (és ehhez hasonlókkal) reagálj, amikor a FB-posztokra kérdez rá: „Te nem is vagy a Facebookon, honnan tudhatnád?” „Mindig így szoktuk csinálni.” „Nincs tapasztalatod a Facebookkal, így ez jó.” „Mit tudsz te erről, amikor nem is vagy a Facebookon?” „Honnan tudhatnád, ha még soha életedben nem írtál FB-posztot?”</p>
<p>Vita#3</p>	<p>3. A Egy kereskedelmi cégnél dolgozol. Az egyik vevőtök egy panasz levelet írt: panaszt tett az egyik eladóra, mert modortalanul bánt vele az eladás során. Megváratta, nem köszönt, lenézően beszélt vele, ráordított, amikor lassan fizetett, kiborította a terméket. A panasztevő egy egyszerű ember, így a levélben sok volt a helyesírási hiba. Ugyanakkor te szeretnéd megérteni,</p>	<p>3. B Egy kereskedelmi cégnél dolgozol eladóként. Az egyik vevőtök egy panaszlevelet írt ellened: modortalanul bántál vele az eladás során. Megvárattad, nem köszöntél, lenézően beszéltél vele, ráordítottál, amikor lassan fizetett, kiborítottad a terméket. A panasztevő egy egyszerű ember, így a levélben sok volt a helyesírási hiba. A főnököddel való megbeszélés során használd az alábbi (és ehhez hasonló)</p>

A dokumentum a NEAO-KP-1-2024/2-000739 sz. projekt keretében készült, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

	<p>hogy mi történt, és behívod az érintett kollégát megbeszélésre.</p>	<p>válaszokat, amikor az ellened ért vádakra reagálsz: „Hogyan lehet komolyan venni, ha ilyen igénytelenül fogalmaz?” „Neki hiszel, miközben tele van helyesírási hibával a levele?”</p>
Vita#4	<p>4. A Az egyik barátoddal a globális problémákról beszélgettek. A barátod elkötelezett környezetvédő, míg te nem annyira. A barátod szeretne meggyőzni a környezetvédelem fontosságáról. A beszélgetés során használd gyakran az alábbi fordulatokat: „Nincs is globális felmelegedés” „Nincs is annyi műanyag a világban”</p>	<p>4. B Az egyik barátoddal a globális problémákról beszélgettek. Elkötelezett környezetvédő vagy, míg a barátod nem az. A beszélgetés során próbáld meggyőzni arról, hogy miért kellene oda figyelni a környezetvédelemre, miért kellene kevesebb műanyagot használni.</p>
Vita#5	<p>5. A A barátoddal ellentétes véleményen vagytok a digitális oktatás hatékonyságáról. Te maximálisan támogatsz, neked nagyon bejött. Könnyebben szervezted a feladataidat. Saját példákkal alátámasztva igyekezd meggyőzni a barátod arról, hogy jó a digitális oktatás.</p>	<p>5. B A barátoddal ellentétes véleményen vagytok a digitális oktatás hatékonyságáról. Te maximálisan ellene vagy, utáltad. Állandóan lemaradtál, mert nem tudtál annyit ülni a képernyő előtt. Saját példákkal alátámasztva igyekezd meggyőzni a barátod arról, hogy rossz a digitális oktatás.</p>
Vita#6	<p>6. A Évek óta egy stresszes munkakörben dolgozol. A főnököd szerencsére megértő, és a munkahelyi stresszről beszélgetsz vele. Ő úgy véli, hogy a munkahelyi stressz - egy bizonyos mértékben - ösztönzőleg hat. A beszélgetés során az alábbiakra támaszd a mondandódat: - a stressz betegségeket okoz, pszichoszomatikus tünetek jelennek meg - brit kutatók bizonyították, hogy a stresszes munkahely 60%-ban növeli a szívbetegségek kialakulásának kockázatát - saját magad azt tapasztalod, hogy stresszes körülmények között nem tudsz gondolkodni, hibát hibára</p>	<p>6. B Egy beosztottad megkeres, hogy a munkahelyi stresszről beszélgessen veled. Nyitottan állsz a témához, mert támogatóan állsz a munkatársaidhoz. A beosztottad szeretné valahogyan csökkenteni a munkahelyi stresszt, te viszont úgy véled, hogy a munkahelyi stressz - egy bizonyos mértékben - ösztönzőleg hat. A beszélgetés során az alábbiakra támaszd a mondandódat: - a stressz és az evés között nincs összefüggés: Kétszázötvenkét tanulóval végzett vizsgálat ugyanazt az eredményt adta: nagyjából ugyanannyi személy, 40%-40% csökkentette ill. növelte kalóriabevitelét vizsgastressz hatására (Michaud és mtsi., 1990); egyetemista lányok 80%-a tapasztalta, hogy stressz</p>

A dokumentum a NEAO-KP-1-2024/2-000739 sz. projekt keretében készült, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

<p>halmozol, és egyáltalán nem hatékony a munkavégzésed</p> <ul style="list-style-type: none"> - egy multicég alkalmazottai között kimutatták, hogy az állandó munkahelyi stressz okozta 50%-uknál a gyomorfekélyt 	<p>hatására változik az étvágya, 60%-uk étvágynövekedést, 40%-uk étvágycsökkenést tapasztalt (Kandiah és mtsi., 2006)</p> <ul style="list-style-type: none"> - a fentiek azt mutatják, hogy a stressz hatása egyénenként változó - brit kutatók szerint a stressz 70%-kal növeli a munkahelyi hatékonyságot
---	---

Az értő figyelem gyakorlása

Az alábbi gyakorlatok megoldását párban vagy kis csoportban javasoljuk.

1. Szituációs gyakorlatok. A kártyákon ugyanaz a szituáció szerepel. Azt, hogy hogyan kell viselkedni a szituáció során, csak az egyikőtök lássa. A három szituáció végén közösen beszéljétek meg a tapasztalatokat.

Szituáció #1

Kérdezd meg a társadtól: Hogy vagy? Mivel telt a mai napod?

Miközben válaszol, folyton szakítsd félbe, akár a telefonodat is előveheted és nyomkodhatod közben. Akár egy harmadik társadhoz is odafordulhatsz a beszélgetés közben, hogy vele mi a helyzet.

Szituáció #2

Kérdezd meg a társadtól: Hogy vagy? Mivel telt a mai napod?

Hagyd, hogy elmondja a történeteit. Amikor szünetet tart, tereld magadra a szót. Kapcsolódj a témához, és kezd valahogy így a reakciókat:

- Velem is történt ilyen! Képzeld, az volt, hogy...
- Oh, én is utálok az ilyen szituációkat! Nem igaz, hogy egyes emberek nem tudnak ...
- ...

A lényeg, hogy mindig saját tapasztalatod oszd meg, és így reagálj arra, amit a társad mond.

Szituáció #3

Kérdezd meg a társadtól: Hogy vagy? Mivel telt a mai napod?

Hagyd, hogy elmondja a történeteit. Mindig kérdezz rá részletekre, akard jobban megismerni, megérteni, hogy mi történt vele. Ne beszélj magadról, a társadra figyelj 100%-ban. Használd az alábbi kifejezéseket, vagy ehhez hasonlókat:

- Oh, ez nagyon érdekesen hangzik. És mi történt még ekkor?
- Huh, ez nehéz szituáció lehetett. Hogyan oldottad meg?
- ...

A dokumentum a NEAO-KP-1-2024/2-000739 sz. projekt keretében készült, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.

Nemzeti
Együttműködési
Alap

2. Az alábbi szöveget hangosan, érthetően **olvassa fel** valaki – egyszer. A felolvasás után döntsük el, hogy mely állítás igaz, hamis, vagy nem derült ki a szövegből. Ezek megválaszolása után újra olvassuk el a szöveget, és ellenőrizzük a válaszokat.

A felolvasandó szöveg:

Edina 3 körös állásinterjún vett részt: az első még a múlt héten egy úgynevezett "előinterjú" volt, amely során e-mailben kellett olyan jellegű kérdésekre válaszolni, mint pl. mi volt a legszívnvonalasabb ügyfélszolgálat, amivel találkozott élete során, mi volt életében a legnagyobb kihívás, vagy hol látja magát 5 év múlva.

A következő már érdekesebb volt, mert ilyenekkel még nem találkozott a pályafutása során: chat interjú, Skype-on. Gyorsan kellett nyelvtanilag hibátlan válaszokat produkálni, és nyomás alatt az ember sokszor elfelejti azokat a dolgokat is, amelyeket egyébként tökéletesen tud. Edina előtte elég sokat olvasott, hogy mire érdemes figyelni, mik azok az alaphibák, amelyeket biztosan érdemes kiküszöbölni. Mindenekelőtt ne bugyiban vagy alsónadrágban interjúzzunk, gondolva, hogy úgyis csak a nyakkendőnk látszik a képen, mert ki tudja, mikor kér meg leendő főnökünk, hogy álljunk fel és hozzunk oda valamilyen papírt. Legyen hibátlan internetkapcsolatunk, készüljünk fel ugyanúgy a kérdésekre, mintha személyesen találkoznánk.

Az interjú nagyon jól sikerült, szimpatikusak voltak egymásnak, Edinát főleg a korábbi tapasztalatairól kérdezték, illetve olyan szituációkról, amelyekben problémás klienseket kellett kezelnie, vagy kiemelkedő színvonalú szolgáltatást nyújtott. Ilyen kérdésekkel sokszor találkozott már. Tovább engedték a harmadik, azaz utolsó körbe.

Itt is élő Skype interjú volt, amelyen a cég igazgatója is részt vett, konferencia-videóbeszélgetést tartottunk hárman. Ez már nehezebb volt, és úgy érezte, nem sikerült annyira jól, kicsit zavarban is volt.

Eldöntendő állítások a szöveg alapján:

Állítás	IGEN	NEM	NEM TUDNI
Az előinterjú kérdéseire Edina könnyen válaszolt.			
Edina még nem találkozott Skype-chattal mint állásinterjú.			
Edina a neten utánaolvasott annak, hogy mit kell tudni a Skype-chat interjúról.			
Edina sikerrel vette a Skype-chatet is.			
Edina gond nélkül tudott válaszolni a chat-interjú kérdéseire.			
Edina zavarban volt a negyedik interjún.			
Edinát nem vették fel az állásra			

A dokumentum a NEAO-KP-1-2024/2-000739 sz. projekt keretében készült, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

Vitázási gyakorlatok

1. Az alábbiakban több tételmondatot sorolunk fel. Mindegyik esetén válaszolj az alábbi kérdésekre:

- Mennyire egyértelmű a vita tárgya a tételmondatok alapján? Hogyan érdemes kiegészíteni, pontosítani ezeket?
- Milyen érveket lehet felsorakoztatni a tételmondatokban megfogalmazott állítás mellett?
- Milyen érveket lehet felsorakoztatni a tételmondatokban megfogalmazott állítás ellen?

Tételmondatok:

- Belföldön jobb nyaralni, mint külföldön.
- Biciklivel jobb közlekedni, mint autóval.
- Több generáció együttélése jobb, mint egy generációé.
- A mamahotel nem káros.

2. A **léghajó-vita** is alkalmas arra, hogy akár egyénileg, akár párban, akár kisebb csoportban gyakoroljuk **a valami mellett szóló érvelést és a kérdések feltevését**, strukturált formában, kötött időkerettel. Képzeljük el, hogy egy léghajóban egy társaság utazik a Szahara felett, és a léghajó hirtelen elkezd süllyedni. Csak úgy menekülhetünk meg, ha egyvalakit kidobunk a léghajóból. Minden utasnak maga mellett kell felhoznia érveket az alábbiak mentén:

- Minden utasnak háromszori felszólalási lehetősége lesz.
- Egy megszólalás (maga melletti érvelés) 1 perc hosszú.
- Minden utasnak maga mellett kell érvelnie, és meg kell győznie a többieket arról, hogy miért ne őt dobják ki.
- A körök között van lehetőség egymáshoz kérdéseket intézni.
- A körök témái:
 - Hosszú távú célok, azaz miért jó az emberiségnek, hogy vagy?
 - Rövid távú célok, mit akarsz mostanság megvalósítani?
 - Személyiség, tulajdonságok
- Az alábbi híres embereket javasoljuk gyakorlásnak, azonban a lista szabadon bővíthető:

Erzsébet királynő
Tom Cruise

Csáth Géza
Barack Obama

Szabó Magda
Marilyn Monroe

Pókember
Batman

A vita elkezdése előtt készüljünk fel „magunkból”: ismerjük meg az életünket, tudjunk tényeket, eredményeket felsorakoztatni.

A dokumentum a NEAO-KP-1-2024/2-000739 sz. projekt keretében készült, a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával.